

Sluit de stilte in uw gaarde
Wees in haar gelukkig kind
Al wie ze aan haar schoot vergaarde
Alle zaligen op aarde
Hebben haar bemind.

d. Er ligt binnen de provincie van de mystische stilte nog één streek, die we niet onopgemerkt mogen passeeren. De God, wiens wezen pantheïstisch met dat der wereld vereenzelvigd wordt, kan niet alleen in rust, maar ook in beweging verkeer. Hij kan gedurig in actie zijn. Hij kan als een geweldige levensstroom door het diepst bestaan van alle dingen en personen heengolven en zoo in hen een heele evolutie meemaken. Hier komen wij Bergson tegen en zijn, zij het in deze grondgedachte minder pantheïstische, leerlinge Dr Maria Montessori.

Volgens Montessori is de mensch allereerst niet een ontvangende, maar een actieve persoonlijkheid.¹²⁾ Wij komen ter wereld als een bewegingsvolle bundel van mogelijkheden en krachten, die persen en dringen om tot volle actie te komen. Wij zijn dan als een embryo. En evenals in een embryo allereerst de cellen zich differentiëren en dan tot de verschillende organen en leden van het lichaam uitgroeien — zoo ook het embryo, dat menselijke persoonlijkheid heet.

Wij moeten het daarom gelegenheid geven, dat wat er aan kracht en talent in zit, zich differentieert, en aldus tot ontwikkeling komt. Groeien is, volgens Montessori, ordenen.¹³⁾

En één van de gunstigste gelegenheden voor dezen groei biedt de stilte. Het stilte-spel is in de Montessori-school dan ook het spel waaraan alle kinderen, van de kleinste af tot de grootste toe, meedoen. Dan wordt het schoolvertrek zoowel geheel donker als totaal stil gemaakt. Alle licht- en geluid-prikkels moeten dan gedoofd. In de al dieper wordende stilte roept de leidster vanuit een ander vertrek fluisterend den naam van de kinderen één voor één af en sluipen deze geruischloos uit het lokaal naar buiten. En in deze mysterieuze stilte geschiedt het. De aanleg, om geluiden, steeds afnemend in sterkte, waar te nemen, differentieert zich en hiermee zet zich de groei der persoonlijkheid door.

Dit stilte-spel is haast een soort eeredienst in de Montessori-school. „Zo plechtig als in de koele schaduw van 'n kerk, valt in deze praktische, moderne schoolkamer voor 'n ogenblik 'n sluier van kontemplatie tussen de mensenzien en de werkelijkheid der wereld. Deze moderne wetenschappelijke Romeinse doktor, die waarschijnlijk nooit van William Penn heeft gehoord, heeft de mystieke vreugde van zijn sekte ontdekt, en heeft in haar opvoedings-systeem een van de meest weldoende elementen van de godsdienstige bijeenkomsten der Quakers opgenomen.“¹⁴⁾

En ook onze landgenoot, de bekende paedagoog Dr J. H. Gunning Wzn, raakte eens zoo onder de bekoring van dit stilte-spel, dat het hem deze lyrische ontboezeming ontlokte: „O gezegende rust, o weldadige kalmte, o heilige vrede, gewijde stilte, zoo vreemd geworden aan ons hart en toch al het heimwee daarvan, hoe heerlijk te denken, dat onze kinderen, kinderen van den rumoerigsten, onrustigsten, meest uiteengereten tijd, dien de wereld ooit gezien heeft, u zoo jong reeds mogen leeren kennen, leeren kennen op een hun volkomen natuurlijke wijze, leeren kennen als de bezigste bezigheid en als den vruchtbaarsten arbeid der ziel! Zou iets hun nuttiger, iets der menschheid noodiger kunnen zijn? Is het denkbaar dat van uw zacht nederdauwende harmonie niets op hun zielen zou blijven liggen, dat alles weer verdampde, niets bevruchtend indrong? En indien ook maar iets, welk een zegen, welk een perspectief!“¹⁵⁾

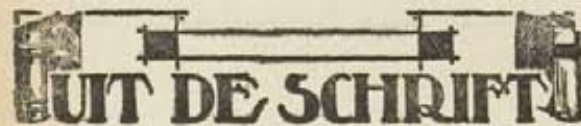
E. D. KRAAN.

12) Zelfopvoeding, 67—68.

13) t.a.p. 10—11. Zie ook Dr S. O. Los, Moderne paedagogen en richtingen, 85 v.v.

14) Mevr. Fischer, aangehaald door Fr. S. Rombouts, Montessorianisme, 82.

15) Dr Maria Montessori 68.

UIT DE SCHRIFT

Onjuiste taxatie.

En als degenen, die Hem bestonden dit hoorden, gingen zij uit om Hem vast te houden; want zij zeiden: „Hij is buiten Zijn zinnen“.

Marc. 3:21.

Zóó hebben nu de broeders des Heeren den Heere en zijn werk en de verlossing, die in Hem openbaar begint te worden, getaxeerd.

Galilea wordt vol van het gerucht der groote daden Gods. Duivelen worden uitgeworpen; zieken worden genezen; blinden en dooven en kreupelen worden van hun banden losgemaakt; en aan zondaars wordt het Evangelie gepredikt. Het jaar des heils daagt over de dorpen en steden van Galilea.

Verschillend wordt daarop gereageerd. De vrome Farizeërs nemen reeds het besluit, om Jezus te doden. En de familie van Jezus snelt

op het hooren van de wonderlijke geruchten toe, met een ander doel, geboren uit een andere overweging. Ze willen Hem zien mee te krijgen naar huis, van meening, dat Hij overspannen is.

O ja, zonder twijfel, zoo zal het wel zijn. Hamer en beitel heeft Hij weggegooid om te gaan naar het verre Zuiden; en daarna is Hij weer teruggekeerd en predikt. Maar uit alles is wel op te maken, dat Hij geestelijk zijn evenwicht is kwijtgeraakt. Die geweldige emoties kan Hij niet hebben. Zijn zenuwtoestand is zonder twijfel in de war geraakt — overspannen, zoo is de diagnose van die Hem bestonden. En daarom zullen ze maar trachten Hem mee te krijgen.

Zachtjes aan en met lichten drang, zonder geweld, zullen ze zien Hem mee te voeren naar huis; dan zal het met rust wel overgaan.

Overspannen — zóó is Jezus getaxeerd. En zoo is Middelaarsliefde en de zending des Vaders en het plan der wereldverlossing, waarvan in Gods boek geschreven staat van eeuwigheid, getaxeerd.

De grond voor hun oordeel heeft het Evangelie niet vermeld. Maar Johannes heeft later in een ander woord ons er licht over geworpen, toen hij schreef, dat een half jaar voor den kruisdood des Heeren zijn broeders nog niet in Hem geloofden.

De grond voor hun oordeel? Ongeloof.

Ze hebben zich aan Hem geërgerd, misschien reeds jaren lang, en nu bijzonder, nu Hij den arbeid als Middelaar aanvangt. Nu Hij den timmermansarbeid heeft neergelegd en het Evangelie is gaan boodschappen aan 't doodelijk vermoeide en naar verlossing smachtende Galilea.

Het is om zich te bedroeven ook immers: het werk te verlaten en te gaan preeken; moeder, de weduwvrouw, voor wier onderhoud de broers samen moeten zorgen, in den steek te laten en het volk in rep en roer te brengen.

Laat Hij maar naar huis komen en als Hij dan weer wat van zijn overspanning tot zichzelf gekomen en genezen is, dan moet Hij het werk maar weer opvatten en zal Hij wel begrijpen, dat de timmerwerkplaats en de klandizie van meer beteekenis is, dan al dat gepreek over het Koninkrijk Gods; laat dat de Rabbijn maar doen, maar Jezus moet tot zichzelf komen en straks weer rustig mee gaan zorgen voor moeder.

En gezamenlijk, Maria hebben ze ook een ogenblik aan het wankelen kunnen krijgen, trekken ze er op uit, om Jezus thuis te brengen, den overspannende.

...

„De discipel is niet boven den meester, noch de dienstknecht boven zijn heer“, heeft onze Heere gezegd, toen Hij zijn discipelen waarschuwen ging over wat ze te verwachten zouden hebben van de zijde der wereld, ook der vrome wereld.

En als ze van den Heere hebben gezegd, toen Hij zijn leven verteerde in zijn Middelaarswerk en in de dingen van het Koninkrijk, dat Hij overspannen en buiten zijn zinnen was — wat zullen ze dan van den discipel zeggen?

Wat ze van den discipel zeggen — ja, dat hangt er van af, hoe die discipel het aanlegt met zijn Christelijkheid en zijn godsdienst en zijn geloof.

Als de discipel van Jezus zijn geloof alleen maar laat bestaan in wat bidden en lezen thuis en des Zondags in de kerk — o, dan is het niet erg. Als hij dan zoo door de week en in de conversatie en „op alle terreinen des levens“ zich maar gedraagt als elk ander gewoon mensch, en zijn godsdienst thuis laat.

Als hij de straat en de organisatie en de coupé in den trein, en alles buitenshuis maar neutraal laat. Een beetje aan godsdienst doen staat wel netjes, maar ge moet het niet overdrijven.

Maar wee den discipel, die als zijn Heere verteed wordt van liefde tot den Heere; die het waagt om te getuigen, het leven te doorgeuren van den adem der genade. Die begint zijn medemenschen iets te zeggen van de onuitsprekelijke zaligheid die er in den dienst van Koning Jezus is en van den God des Verbonds!

Dan komt het oordeel: hij is buiten zijn zinnen — en dan oordeelen de menschen, dat die discipel overspannen is.

Festus zei immers tot Paulus: „Gij raast Paulus, uw groote geleerdheid brengt u tot razernij“. Dr Reitsma schreef van Hendrik de Cock, dat hij in de gevangenis „zijn hart ophaalde aan psalmgezang“.

Heden haalt men de schouders op over echte vroomheid, die het waagt, het Koninkrijk Gods te stellen op de hoogste plaats in het leven. En als ze dan niet zwijgen wil, dan wordt dat schampere, schimpende oordeel weer vernomen: buiten zijn zinnen.

„De discipel is niet boven den meester“.

Christenen worden soms wat verstoord over dergelijke taxatie. Applaus is ons soms liever dan gefluit.

Maar wee ons, als de ergernis des kruises vernietigd en weggenomen wordt.

Want ge wordt Christen genaamd, om ook zóó achter uw Heere aan te gaan en te dragen den smaad van die buiten zijn en die van oordeel waren, dat een timmerwerkplaats boven het Koninkrijk gaat.

Het zij den discipel genoeg, dat hij worde gelijk zijn meester en de dienstknecht gelijk zijn heer. Liever overspannen geacht met uw Heere, dan verstandig geacht naar de norm gemeten der verdraagzaamheid en verstandigheid

C. B.

Is de N.S.B. Christelijk? (VII.)

Hegeliaansche evolutie-gedachten.

Nadat we verleden week hebben gesproken over de door Ir Bergsma gehouden rede, keeren we thans terug tot ons meer directe onderwerp.

We zien n.l. dat in de officiële staatsleer van de N. S. B. hegeliaansche evolutie-gedachten zich duidelijk verraden.

Wat dit betreft, moge ik — dit nog even ter voorkoming van het verwijt van onduidelijkheid — verwijzen naar wat ik vroeger reeds hierover in ons blad schreef. De lezers weten daaruit reeds, dat volgens Hegel de absolute idee zich pas kent, en objectieert in haar „andersheid“; dat dan ook alzoó deze absolute idee zich leert kennen in de natuur; dat ze zóó onder den naam God kan worden gebracht; dat daarna het proces van deze „these“, die komt tot haar „andersheid“, haar anti-these, weer overleedt tot een nieuwe synthese; dat deze evolutie gestadig doorgaat en nog niet tot rust gekomen is; dat op dezen ontwikkelingsweg ook de machtige geestesbeweging van den tijd haar plaats krijgt voor de zelfobjectivering van God; dat zoo wetenschap, kunst, religie machten zijn, die God „noodig“ heeft, om zich daarin te realiseren, en te objectiveren; en dat nu tenslotte alles hier uitloopt op een kultuur-optimisme niet alleen, dat later vele pennen in heftige beweging gebracht heeft, maar ook leidt tot een staatsabsolutisme, dat vandaag in Nederland nog te weinig pennen in beweging brengt.

Want in den staat — zoo wezen we aan — is volgens Hegel de absolute geest tot zijn hoogste ontplooiing gekomen.

Men voelt het, dat deze gedachtenketen ondenkbaar is zonder het hegelsche ontwikkelingsbegrip.

Over „ontwikkeling“ kan op verscheiden manieren gesproken worden. De één verstaat er dit, de ander dat onder. Maar zóó als Hegel het hier bedoelt, heeft deze ontwikkelingsgedachte wel een heel bepaalde kleur, en krijgt ze een heel bijzonder vorm.

We zullen zien, dat de N. S. B.-staatsleer daaraan sterk herinnert

K. S.

Naschrift. Dit artikel wordt deze week wat klein gehouden. De laatste weken is er telkens copie blijven overstaan; de wensch, om dezen keer daaraan te ontkomen, brengt mij er toe, dit vervolgartikel zoo kort mogelijk te houden. K. S.

Nog eens: Het Gereformeerde Jongelingsblad.

Onder dagteekening van 8 Juni zond de Heer I. Stap, schrijver van de m.i. onware beweringen omtrent de bedoeling van den auteur gevende, en daarom door mij in ons blad afgewezen recensie van A. Schilder, „Recht tot Werkstaking?“ een ingezonden stuk aan ons blad. Hij verzocht opname in het eerstvolgend nummer, dat wil dus zeggen in het nummer van 15 Juni. Ik kreeg het in handen 14 Juni; reeds daarom was het onmogelijk, het verzoek in te willigen.

Maar al was het mogelijk geweest, ik had er niet aan gedacht. Het stuk legt mij nu weer eens drie vragen voor. En of ik die nu maar eens beantwoorden wil.

Maar dat is de omgekeerde wereld. Ik heb den Heer Stap (nu hij zelf zijn naam genoemd wil zien, noem ik dien) verweten, dat hij van de meening van den Heer A. Schilder een onzuivere voorstelling gegeven heeft. Ik heb aan iedereen de controle mogelijk gemaakt, door letterlijk af te drukken, wat de Heer Stap had gemaakt van de meening des Heeren A. Schilder, en letterlijk af te drukken enkele citaten van den Heer Schilder.

Ik deed dat uit een oogpunt van de mij interesserende vraag: hoe onder ons een poging tot zuivering van toestanden ontvangen wordt.

Nu één van tweeën: ik beschuldigde den Heer Stap te recht, of ten onrechte.

Deed ik het ten onrechte, dan toone hij het aan. Deed ik het terecht, dan erkenne hij dit, en zegge aan al de jongelingen ronduit: ik deed den auteur onrecht. Als de Heer Stap dat doet, zal ik wel zorgen, dat zijn erkenning mijn lezers bereikt.

Maar hangende deze kwestie mij nu eens een paar vragen voorleggen? 't Zal niet gaan.

K. S.

Aan de hoofdredactie van het „Geref. Jongelingsblad“.

De hoofdredacteur van het Geref. Jongelingsblad schrijft ook nog over de bekende zaak. Laat me kort antwoorden.

1. Mijn hoop, dat de jongelingen zich zouden weten los te maken van „deze leiding“ zag natuurlijk niet op de algemeene leiding van het orgaan.

Zo had slecht recensent in duidelijk?

2. De redactie eenseerde. F. niet bondsman wiens geschied oordeel, en Beter laten.

3. Met geschenken het G. van persoon geding is. V. dus geheel van de ho. heb niet e.

4. Ik ken Jongelingsblad: dat A. Schilder geven we troebeld, en de dwaasheid laten. Over Jongelingsblad de aandacht.

5. Indien men het s. weergeeft, eigenlijke moet ik co. alleen in c. immers niet vallen. Ik weergave men maar en dan let. zaak“ van

Over leden betrouwen.

In het of Vereeniging met den s. al-of-niet-w. sproken h. handeld w. buiten de. zij de Afsc. zien zij ha. „Een lid ren, dat en leden, d. zochten in plaats vervull.

Tot zoov. Indien c.

zijn, dan voor den van „lón“ dat het die hen ui dat het duizenden spreken; en dat aanvaard. Het is, zeggen. M. bezwaren misversta.

Geen n.

Verlede de konkr. het Neder. ben. Dat maar ree. blad, blij. 7en jaarg.

„Prof. l. klagen o. Haitjema. Zonder s.

Later, over leer. zegt, sch. „Hierui een gehe. artikel. (K. S.)

Dat is. Maar anders w. verwater. Nog ee.

Het l. door de. Schrifthe.

Dat dit van zulk tot hem.

Al stui. wel zuiv. vanlijk.

1) Deze.

2) Op d. Hepp.